

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 5.

ISSN 2307-2156

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.5.22>

УДК 336:378.4:334.72

Н. Б. Демчишак,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6852-7405>

Х. С. Іванська,

магістрант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-6931-9978>

Р. С. Шевчук,

аспірант, Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-0444-985X>

**НАПРЯМИ ФІНАНСОВО-ІНСТИТУЦІЙНОГО СТИМУЛЮВАННЯ
СПІВПРАЦІ МІЖ ОСВІТНІМИ ТА НАУКОВИМИ ЗАКЛАДАМИ І
СТАРТАП-ПІДПРИЄМНИЦТВОМ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ SCIENCE CITY**

N. Demchyshak,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,
Money Circulation and Credit, Ivan Franko National University of Lviv*

K. Ivanska,

*Master's Student of the Department of the Department of Finance, Money
Circulation and Credit, Ivan Franko National University of Lviv*

R. Shevchuk,

Postgraduate student, Ivan Franko National University of Lviv

**DIRECTIONS OF FINANCIAL AND INSTITUTIONAL STIMULATION
OF COOPERATION A BETWEEN EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC
INSTITUTIONS AND STARTUP ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE
TAKING INTO ACCOUNT DIGITALIZATION AND IMPLEMENTATION
OF THE SCIENCE CITY CONCEPT**

У статті досліджено сутність понять «стартап» та «стартап-підприємництво» через систематизацію наявних наукових підходів та запропоновано авторське визначення стартап-підприємництва. На основі офіційних даних здійснено порівняльний аналіз рівня витрат на наукові дослідження і розробки в Україні та країнах ЄС, досліджено структуру фінансування науково-дослідних робіт в Україні за джерелами, а також динаміку створення та впровадження науково-технічної продукції за 2020–2024 роки. Виявлено системні бар'єри співпраці між закладами вищої освіти, науковими установами і стартап-підприємництвом. Окреслено проблеми і потенціал застосування інституційних інструменти підтримки стартапів, зокрема грантів Українського фонду стартапів та концепції Science City. Сформульовано авторські рекомендації щодо пріоритетних напрямів розвитку стартап-екосистеми, її фінансово-інституційного стимулювання та інтенсифікації співпраці освіти, науки і бізнесу в Україні з урахуванням можливостей цифровізації.

The article examines the essence of the category "startup" and "startup entrepreneurship" through a review of existing academic approaches and proposes an original definition of startup entrepreneurship. Drawing on official data, a comparative analysis of research and development expenditure in Ukraine and EU countries is conducted, the structure of R&D funding in Ukraine by source is explored, and the dynamics of scientific and technological output creation and implementation over 2020–2024 are assessed. Systemic barriers to cooperation between higher education institutions, research organizations, and startup entrepreneurship are identified. The challenges and potential of institutional support instruments for startups are outlined, with particular attention to grants from the Ukrainian Startup Fund and the Science City concept. The article concludes with recommendations on key directions for strengthening the startup ecosystem, enhancing its financial and institutional foundations, and deepening the ties between education, science, and business in Ukraine, with regard to the opportunities presented by digital transformation.

Cooperation among higher education institutions, research organizations, and innovative startup entrepreneurship in Ukraine is significantly constrained by such destructive and destabilizing factors as chronic underfunding of science, deep structural imbalances in the allocation of research and development resources, and the absence of effective mechanisms for the commercialization of ideas. In this context, the full implementation of the Science City concept and the grant instruments of the Ukrainian Startup Fund provide an institutional foundation for addressing these challenges. However, the complete realization of these initiatives requires a comprehensive approach that combines financial, organizational, and digital support mechanisms, as well as timely amendments to current tax and customs legislation to ensure the practical effectiveness of incentives and to support the operation of science parks in Ukraine.

Further research directions are associated with monitoring the results of Science City implementation, developing approaches to evaluating science parks in technology transfer, and studying relevant international experience in fostering

university entrepreneurship in the context of its adaptation to the conditions of post-war recovery and European integration of Ukraine.

Ключові слова: *стартап-підприємництво, стартап, Science City, фінансування НДР, освітні та наукові заклади, гранти, інституційні механізми, фінансові стимули.*

Keywords: *Startup entrepreneurship, startup, Science City, R&D funding, higher education and research institutions, grants, institutional mechanisms, financial incentives.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток інноваційної економіки України в умовах повномасштабного воєнного вторгнення та курсу на євроінтеграцію актуалізує проблему формування ефективних механізмів взаємодії між освітніми й науковими закладами та стартап-підприємництвом. Незважаючи на наявність окремих інституційних інструментів підтримки інновацій, системний “розрив” між напрямками наукових досліджень провідних університетів і реальними потребами ринку залишається одним із критичних бар'єрів інноваційного розвитку країни. Хронічне недофінансування фундаментальних і прикладних наукових досліджень, слабкість механізмів комерціалізації результатів НДР та відсутність дієвих фінансово-інституційних стимулів для співпраці науки і бізнесу зумовлюють необхідність комплексного вивчення цієї проблематики з урахуванням можливостей цифровізації та нових ініціатив державної політики, зокрема в розрізі концепції Science City.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців окремі аспекти розвитку стартап-підприємництва та його взаємодії з науково-освітнім середовищем досліджуються як мінімум у кількох взаємопов'язаних напрямках. Скажімо, теоретичні засади стартап-підприємництва та безпосередньо поняття

«стартап» проаналізовано у роботах Т. Белялова та Я. Гірника, які розглядають стартап-проект передусім як форму розвитку інноваційного підприємництва [1]. У цьому ж контексті Т. Сак, Л. Шостак та Ю. Вознюк аналізують теоретичні аспекти розвитку стартапів в Україні та їх особливості в умовах ринкової невизначеності [11]. Доречно також відзначити внесок А. Чумака, який досліджує сутність поняття стартапу, його специфіку та класифікацію різновидів як форми інноваційної підприємницької діяльності [14], а М. Хаустова комплексно аналізує механізми генерації ідей та проблеми масштабування стартапів з урахуванням реалій українського бізнес-середовища [13]. Скажімо, А. Клек, Р. Лоїк більшою мірою звертають увагу на інновації у контексті прогресу фінтеху [5; 10]. Окремої уваги заслуговує глибока праця А. Мазур – одна з перших в Україні спроб системно обґрунтувати стартап-підприємництво як окремий об'єкт регулювання та пов'язати його розвиток з інноваційним потенціалом регіонів і національної економіки [6]. Статистичне підґрунтя для аналізу забезпечує також науково-аналітична доповідь Т. Писаренка та Т. Куранди, яка містить комплексні дані про наукову та інноваційну діяльність в Україні [7]. Водночас узагальнення цих та інших літературних джерел засвідчує, що питання фінансово-інституційного стимулювання співпраці між освітніми й науковими закладами та стартап-підприємництвом в умовах цифровізації, а також імплементації концепції Science City як нового інструменту розбудови національної інноваційної екосистеми залишається недостатньо дослідженим, що визначає науково-практичну значущість цієї проблеми.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в узагальненні теоретичних підходів до визначення стартап-підприємництва та обґрунтуванні фінансово-інституційних механізмів стимулювання співпраці між закладами вищої освіти, науковими установами і стартап-підприємництвом в Україні з урахуванням проекту Science City та діджиталізації економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній фінансово-економічній літературі поняття «стартап» не має єдиного загальновизнаного трактування, зокрема в законодавстві, що зумовлює необхідність систематизації наявних підходів до його визначення. Зокрема, одне з найбільш лаконічних і достатньо чітких розумінь стартапу представлено у дослідженні Т. Беялова Т. та Я. Гірника, які характеризують його як нещодавно запущений малий бізнес в інноваційному секторі, що функціонує в умовах швидкого зростання, масштабованості та невизначеності [1]. Визначення науковців фіксує базові характеристики стартапу, або ж його типові ознаки, на які орієнтуються у тім числі й іноземні експерти та вчені, однак не розкриває організаційної та фінансової природи.

Концептуально дещо ширшим є підхід Т. Сак, Л. Шостак та Ю. Вознюк, які розглядають стартап як інноваційний проєкт або новостворену компанію, що реалізує унікальну бізнес-ідею з метою виходу на ринок та залучення інвестицій [11]. Порівняно з попереднім визначенням, автори акцентують увагу на ринковій орієнтованості та інвестиційному вимірі стартапу, без чого такі ідеї і команди фактично не можуть прогресувати.

Більш розгорнуту сутнісну характеристику пропонує А. Чумак, який визначає стартап як тимчасову організацію з інноваційною бізнес-моделлю, що перебуває у стані активного пошуку масштабованих ринкових рішень в умовах підвищеної невизначеності та обмежених ресурсів [14]. Можемо підкреслити, що запропоноване визначення є ширшим, оскільки відображає одночасно організаційний, інноваційний та ресурсний аспекти досліджуваного поняття.

Найбільш комплексним серед розглянутих є підхід М. Хаустова, викладений у монографії, де стартап трактується як проєкт або компанія з короткою історією операційної діяльності, що реалізує інноваційну ідею із залученням зовнішнього фінансування з метою масштабування та інтеграції у глобальний ринок [13]. Таке визначення інтегрує організаційний, інноваційний, фінансовий та просторовий аспекти, що робить його достатньо

вдалим для аналізу стартап-підприємництва в умовах сучасної української економіки.

Деякою мірою еволюція наукових підходів до визначення стартапу відображає поступове розширення економічного змісту цього поняття – від фіксації базових ознак зростання та інноваційності – до комплексного розуміння стартапу як команди або уже юридично зареєстрованого підприємства, орієнтованого на масштабування в умовах невизначеності та активної взаємодії з інвестиційним середовищем.

Розуміння сутності стартапу як організаційної форми інноваційної діяльності закономірно актуалізує питання про природу підприємницької діяльності, що лежить в його основі. У цьому контексті в науковій літературі почало формуватися окреме поняття «стартап-підприємництво», яке також не має єдиного усталеного трактування. У сучасному науковому дискурсі «стартап-підприємництво» залишається недостатньо вивченим з погляду теорії, а більшість дослідників оперують або поняттям «стартап», або ширшою категорією «інноваційне підприємництво». Однак А. Мазур у дисертаційній роботі одна із перших системно розглядає стартап-підприємництво як окремий об'єкт наукового аналізу та державного регулювання, пов'язуючи його розвиток з інноваційним потенціалом регіонів і національної економіки України загалом [6].

З огляду на термінологічні прогалини та опираючись на проаналізовані підходи, під стартап-підприємництвом пропонуємо розуміти форму інноваційної підприємницької діяльності, спрямованої на пошук, створення та масштабування нового продукту, послуги або бізнес-рішення в умовах ринкової невизначеності, що реалізується тимчасовими організаційними структурами різного типу (від індивідуальних засновників до університетських команд) із залученням зовнішнього фінансування та орієнтацією на швидке зростання. Але при цьому акцентуємо, що йдеться уже безпосередньо про підприємницьку діяльність, тобто юридичну реєстрацію,

оскільки просто стартап може розглядатися і як команда, що працює без правового оформлення своєї діяльності.

Примітно, що суб'єктний склад стартап-підприємництва не є однорідним. Однак, зокрема у контексті дослідження співпраці освіти, науки та бізнесу в Україні, саме молодь, тобто студенти, аспіранти та молоді вчені – виступає його найбільш динамічною рушійною силою. Це зумовлено не лише готовністю до ризику та фінансовою й технологічною грамотністю молодого покоління, а й інтегрованістю університетського середовища у процес генерації інноваційних ідей, зокрема якщо йдеться про студентів, які навчаються на природничих факультетах університетів тощо. Водночас в умовах повоєнного відновлення України молодіжне стартап-підприємництво набуде, вважаємо, особливого значення як інструмент створення робочих місць, залучення інвестицій та інноваційного розвитку національної економіки.

При цьому окрема проблема в Україні – це інтеграція або посилення взаємодії між закладами освіти, науковими установами і підприємництвом, зокрема зважаючи на нові реалії й можливості в умовах цифрового середовища. Одним із визначальних індикаторів інноваційного потенціалу країни та спроможності наукових установ і закладів вищої освіти до продукування знань, придатних для комерціалізації через стартап-підприємництво, є рівень витрат на наукові дослідження і розробки (НДР) у відсотках до ВВП. Як зазначають дослідники, зокрема І. Жукович, в Україні наукоємність ВВП продовжує зменшуватись, що безпосередньо обмежує потенціал інноваційної діяльності та звужує базу для розвитку стартап-екосистеми [3]. Для оцінки цієї проблеми доцільним є порівняння динаміки в Україні з ситуацією в країнах ЄС, що відображає реальний розрив у науковій “спроможності” й інших дотичних аспектах.

З метою забезпечення репрезентативності порівняльного аналізу розглянемо ситуацію в 10 країнах ЄС, що представляють умовно різні групи за рівнем інноваційного розвитку: лідери ЄС за витратами на НДР – Швеція,

Фінляндія, Німеччина та Австрія; країни із середнім рівнем – Франція; постсоціалістичні економіки зі зростаючим інноваційним потенціалом – Естонія, Польща та Чехія; країни Балтійського регіону – Литва; а також Румунія як країна з найнижчим серед членів ЄС рівнем витрат на НДР, що є географічно та економічно близьким до України орієнтиром для порівняння (табл. 1). Такий підбір дозволяє охопити діапазон інноваційних спроможностей у межах ЄС і оцінити місце України. Аналіз даних табл. 1 засвідчує стійку та критичну диспропорцію між рівнем фінансування НДР в Україні та країнах ЄС. Упродовж 2020–2024 років витрати на НДР в Україні коливались у межах 0,3–0,4% ВВП, що було майже у шість разів нижче середнього показника у ЄС-27 (2,2–2,3%) та у дев'ять разів менше ніж, скажімо, у Швеції – лідера за цими показниками.

Таблиця 1. Частка витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП, %

№ з/п	Країна	Роки				
		2020	2021	2022	2023	2024
1	Швеція	3,5	3,5	3,5	3,6	3,6
2	Фінляндія	2,9	3,0	3,0	3,1	3,2
3	Німеччина	3,1	3,1	3,0	3,1	3,1
4	Австрія	3,2	3,3	3,2	3,2	3,3
5	Франція	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2
6	Естонія	1,7	1,8	1,8	1,8	2,0
7	Польща	1,4	1,4	1,4	1,6	1,4
8	Чехія	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8
9	Литва	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
10	Румунія	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Середнє значення по ЄС (27 країн)		2,3	2,2	2,2	2,3	2,2
11	Україна	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4

Джерело: сформовано на основі [2; 15]

Очевидно, що навіть Румунія – країна з найнижчим серед членів ЄС рівнем витрат на НДР – стабільно перевищувала Україну за досліджуваним

показником. Особливо загрозливою є тенденція до зниження наукоємності ВВП України у 2022–2023 роках на тлі повномасштабного вторгнення, коли показник опустився до 0,3% – мінімального значення за досліджуваний період. Незважаючи на незначне відновлення у 2024 році до 0,4%, Україна суттєво відстає від будь-якої з аналізованих країн (табл. 1).

Таким чином, наведені дані є аргументом того, що “наукова база” для стартап-підприємництва в Україні є хронічно недофінансованою. Доречно зазначити, що низький рівень витрат на НДР безпосередньо обмежує одержання наукових результатів, які можуть бути комерціалізовані, звужує дослідницьку інфраструктуру університетів і наукових установ та знижує їхню привабливість як партнерів для стартап-проектів та інноваційного бізнесу, що хотів би інвестувати у розробки вчених. Як наслідок, формується один із суттєвих системних бар’єрів для розвитку співпраці між закладами вищої освіти, науковими установами і стартап-підприємництвом в Україні, що власне і зумовлює необхідність розробки ефективних фінансово-інституційних механізмів активізації такої взаємодії, на окремі аспекти чого звернемо детальнішу увагу.

Зокрема, важливим для розуміння характеру цих перешкод є аналіз не лише загального обсягу витрат на НДР, а й структури фінансування за джерелами, адже саме від того, хто фінансує науку значною мірою залежить орієнтованість на практичні результати та ринкову комерціалізацію. Відповідні дані за 2020–2024 рр. наведемо на рис. 1.

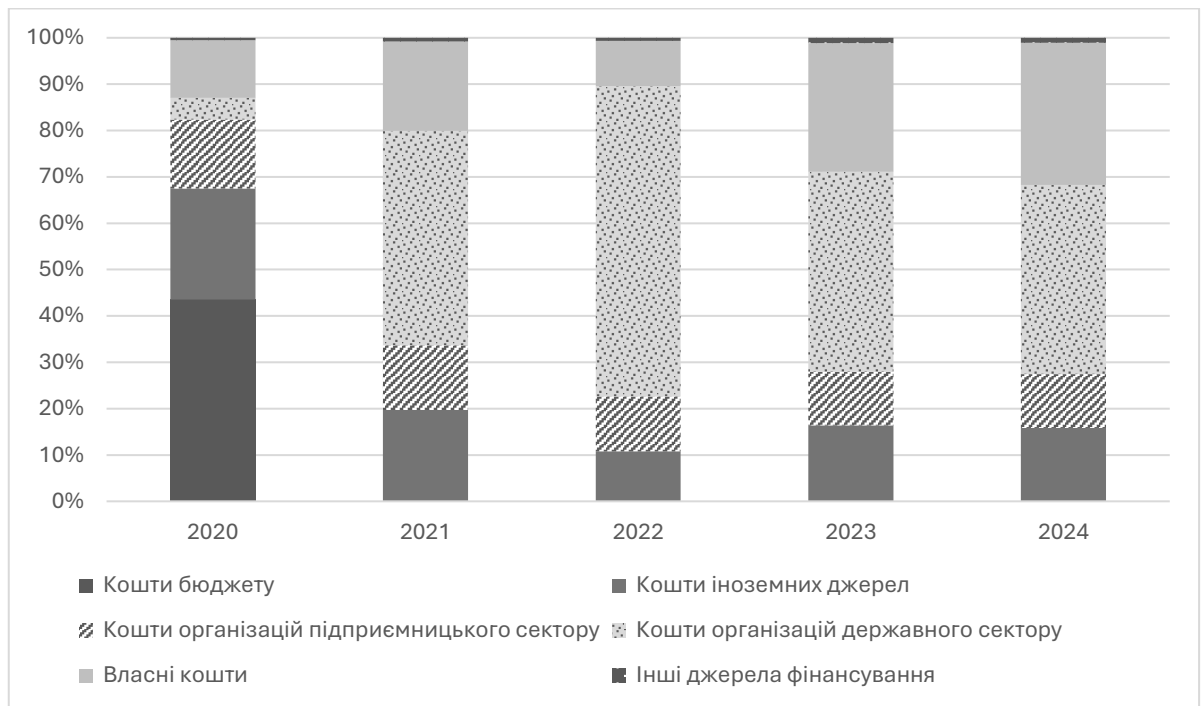

Рис. 1. Структура фінансування наукових досліджень і розробок в Україні за джерелами, 2020–2024 рр., %

Джерело: сформовано на основі [2]

Як свідчать дані рис. 1, упродовж усього досліджуваного періоду домінуючими джерелами фінансування НДР в Україні залишались кошти державного сектору та державного бюджету. Частка підприємницького сектору, попри окремі коливання, утримувалась на стабільно низькому рівні і не демонструвала жодної стійкої тенденції до зростання. Тобто приватний бізнес майже не бере участі у фінансуванні наукових досліджень. При цьому зрозуміло, що значною мірою потім він не є зацікавленим у їх результатах, які одержують вчені в ЗВО та наукових установах України, що багато років створює системну інституційну проблему, яка актуальна і в розрізі потреби розширення фінансово-інституційних механізмів стимулювання співпраці освітньо-наукових закладів і власне стартап-підприємництва.

Принциповість цієї проблеми стає ще більше очевидною у порівнянні з європейською практикою. За даними Eurostat, у 2024 році підприємницький сектор країн ЄС-27 забезпечував 66,5% загального фінансування НДР, тоді як

частка держави становила лише 10,8% [15]. Тобто в ЄС саме бізнес є головним замовником і інвестором науки, що природно породжує тісний зв'язок між дослідженнями і ринком, між університетами і підприємництвом. В Україні ж ця логіка фактично зворотня: наука фінансується державою, орієнтується на державні завдання і значною мірою функціонує відокремлено від реального сектору економіки та стартап-екосистеми.

Окремої уваги заслуговує різке зростання частки іноземних джерел фінансування у 2022 році, що є прямим наслідком повномасштабного вторгнення та переорієнтації державного бюджету на оборонні потреби. Це додатково підкреслює структурну нестійкість системи фінансування вітчизняної науки та залежність від зовнішньої підтримки в кризових умовах, що є суттєвим ризиком для довгострокового розвитку інноваційної співпраці між ЗВО, науковими установами і стартап-підприємництвом.

Варто додати, що кінцевою метою реалізації інноваційних ідей є не проведення досліджень просто заради їх проведення, а практичне впровадження результатів у виробництво, послуги або нові продукти, зокрема через механізм стартап-підприємництва. Саме цей етап комерціалізації науково-технічної продукції (НТП) залишається найбільш проблемним в Україні. Динаміку створення НТП в Україні за 2020–2024 рр. конкретизуємо на рис. 2.

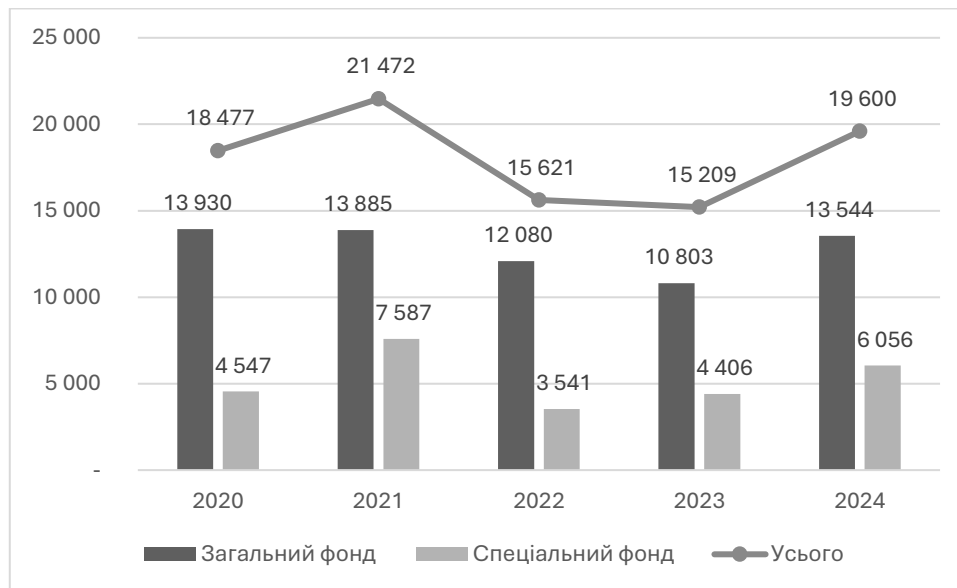

Рис. 2. Динаміка створення науково-технічної продукції в Україні, од.

Джерело: сформовано на основі [7]

Як свідчать дані рис. 2, упродовж 2020–2024 рр. спостерігається нерівномірна динаміка створення НТП. Після піку у 2021 році (21 472 од.) відбулося різке скорочення у 2022–2023 рр. – до 15 621 та 15 209 одиниць відповідно, що є прямим наслідком повномасштабного вторгнення та переорієнтації ресурсів на потреби оборони. У 2024 році зафіксовано відновлення до 19 600 одиниць, що свідчить про поступову стабілізацію показників. Водночас домінуючим джерелом фінансування створення НТП протягом усього досліджуваного періоду залишався загальний фонд, частка якого у 2024 р. становила 69,1% (13 544 од.) проти 30,9% за спеціальним фондом (6 056 од.).

Однак кількість створеної НТП не є самоціллю, а лише фактором чи передумовою ефективності наукової діяльності. Не менш важливим є рівень її практичного впровадження. За даними МОН України, у 2024 році із загальної кількості НТП впроваджено лише 57,4%, тобто понад 42% науково-технічної продукції не знаходить практичного застосування [7]. З огляду на це, можемо стверджувати, що значна частина прикладних науково-технічних результатів не реалізує свого інноваційного потенціалу, поглиблюючи розрив між

науковою діяльністю університетів і наукових установ та реальними потребами ринку й інноваційної екосистеми України, знову ж таки формуючи також недовіру між бізнесом на вченими.

Одним із механізмів подолання цього розриву на рівні державної політики є підтримка стартапів через спеціалізовані інституції. Важливим фінансово-інституційним інструментом у цьому контексті є Український фонд стартапів (УФС) – державна установа, створена у 2018 році і з 2023 року підпорядкована Міністерству цифрової трансформації. Основними напрямками діяльності фонду є надання безповоротних грантів стартапам на ранніх стадіях розвитку – до 25 000 дол США на стадії pre-seed та до 50 000 дол США на стадії seed, а також сприяння виходу українських технологічних компаній на міжнародні ринки [12].

Водночас, вважаємо, потенціал УФС як інструменту стимулювання співпраці між освітніми й науковими закладами та стартап-підприємництвом залишається недостатньо реалізованим. Фонд орієнтований переважно на підтримку вже сформованих проєктів, тоді як механізми фінансування на етапі виникнення інноваційної ідеї в університетському середовищі (так звані pre-incubation інструменти) по суті відсутні. Фактично це означає, що університетські розробки, які потенційно могли б стати основою стартапу, часто не доходять до стадії коли їх можна подати на грант УФС. Таким чином, для повноцінного “замикання ланцюга” (інноваційного процесу) від наукової ідеї до комерційного стартапу необхідне не лише вдосконалення існуючих фінансових інструментів (у даному випадку – механізму надання грантів), а й створення принципово нових інституційних форм взаємодії між університетами, науковими установами і підприємницьким середовищем.

Поряд із фінансово-інституційними інструментами підтримки стартапів важливим каталізатором співпраці між освітніми й науковими закладами та підприємницьким середовищем є цифровізація. В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій університети отримують принципово нові можливості для взаємодії з бізнесом – від цифрових платформ для поглиблення наукових

компетенцій і пошуку підприємницьких запитів – до онлайн-акселераторів. Цифровізація суттєво знижує транзакційні витрати такої взаємодії, спрощує пошук партнерів, прискорює комерціалізацію розробок і розширює географію співпраці за межі окремого регіону чи країни, що є особливо важливим в умовах війни, коли значна частина наукового потенціалу України фізично розпорошена. Це дає змогу шукати ринки збуту, зокрема якщо продуктом стартапу є цифрові рішення чи послуги, які не мають географічних обмежень.

Водночас цифровізація створює нові виклики, насамперед у сфері захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі та забезпечення кібербезпеки спільних досліджень, потребуючи відповідного нормативного врегулювання і формування цифрової інфраструктури інноваційної співпраці як на рівні окремих університетів, так і на загальнодержавному, а також забезпечення вирішення етичних проблем.

На наш погляд, певною відповіддю на ці та інші виклики у контексті розвитку механізмів фінансово-інституційного стимулювання є концепція (проект) Science City – спільна ініціатива Міністерства освіти і науки та Міністерства цифрової трансформації України, розроблена в межах Стратегії цифрового розвитку інновацій WINWIN 2030 [8]. Така концепція передбачає створення нового правового режиму для наукових парків при університетах, що об'єднає науку, освіту та бізнес на єдиній інституційній платформі. Резидентам Science City пропонуються (у проектах змін до законодавства) суттєві фінансові стимули: 0% ПДВ для проектів зі статусом державної підтримки, нульове митне навантаження при ввезенні дослідницького та виробничого обладнання, пільгові умови резидентства Дія.City – 5% ПДФО, 5% військового збору, а також прямий доступ до університетської інфраструктури (лабораторій, дослідницького обладнання та кампусів) [8]. За три роки реалізації проекту планується збільшити кількість активних наукових парків з 5 до 15, залучити 500 млн грн інвестицій та створити 1 500 робочих місць у високотехнологічних галузях [4].

Таким чином, концепція Science City є потенційно ефективною спробою комплексно інституційно стимулювати взаємодію в Україні між університетами, науковими установами і підприємницьким середовищем через поєднання правових, фінансових та організаційних стимулів. За умови успішної імплементації модель здатна стати реальним механізмом подолання системного розриву між науковою діяльністю і стартап-підприємництвом, про який йшлося вище, зокрема забезпечити комерціалізацію результатів досліджень і розробок українських вчених.

На нашу думку, життєздатність проекту визначатиметься динамікою впровадження законодавчої бази, а також бажанням ЗВО змінити свої відносини з бізнесом, в тім числі створювати наукові парки, та інтенсивністю інвестицій приватного капіталу.

Водночас перспективи реалізації ідеї Science City як і загалом реальна активізація співпраці між освітніми та науковими закладами і стартап-підприємництвом буде опосередковано впливати і водночас залежати від створення спільних дослідницьких лабораторій, які поєднуватимуть академічні дослідження з виробничими потужностями бізнесу в пріоритетних галузях. Окрім цих лабораторій, також могли би бути, вважаємо, запроваджені програми подвійного наставництва, або менторства, зокрема в межах дуальної освіти. Ці та інші програми можуть створити практичні майданчики для випробування нових ідей в академічних умовах і нададуть студентам доступ як до академічних, так і до наставників із бізнесу, що важливо для студентських стартапів, які потребують менторського супроводу.

З іншого боку, функції університетських акселераторів також можуть розширюватися на платформі наукових парків, які матимуть реальні пільги в межах режиму Science City. По суті, студентські винаходи там можуть перетворюватися на комерційні продукти. У свою чергу розробка цифрових платформ, що забезпечують логістичну та комунікаційну підтримку, значно спрощує процеси пошуку партнерів та обміну компетенціями. Відтак, необхідні скоординовані дії щодо впровадження таких рішень як в межах

пропонованої ідеї режиму Science City, так і інших ініціатив стимулювання підприємництва, щоб створити найбільш дієву модель взаємодії, яка буде використовуватися для освітніх, наукових установ та стартапів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Співпраця вищої освіти, наукових установ та інноваційного стартап-підприємництва в Україні суттєво гальмується такими деструктивними й дестабілізуючими факторами як постійне недофінансування науки, глибокі структурні дисбаланси у розподілі коштів на дослідження та розробки та відсутність ефективних механізмів комерціалізації досліджень. У цьому контексті повноцінна імплементація концепції Science City та грантові інструменти УФС формують інституційну основу для подолання існуючих проблем, однак повноцінна реалізація цих ініціатив потребує комплексного підходу що поєднує фінансові, організаційні та цифрові механізми стимулювання, а також своєчасні зміни чинного податкового та митного законодавства для забезпечення реальної дієвості стимулів і підтримки роботи, зокрема наукових парків в Україні.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з моніторингом результатів імплементації режиму Science City, розробкою підходів до оцінювання ефективності наукових парків у трансфері технологій та вивченням відповідного міжнародного досвіду стимулювання університетського підприємництва в контексті його адаптації до умов повоєнного відновлення і євроінтеграції України.

Література

1. Беялов Т. Е., Гірник Я. С. Стартап-проект як форма розвитку інноваційного підприємництва. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2024. № 2 (19). С. 8-15.
2. Державна служба статистики України.
URL: <https://stat.gov.ua/> (дата звернення: 26.04.2026).
3. Жукович І. А. Витрати на наукові дослідження і розробки:

методологічні засади розрахунку та світові тенденції фінансування наукової сфери. *Статистика України*. 2024. Т. 105, № 2. С. 35–45.

4. Законопроект Science City. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/progress/yak-naukovi-parki-rukhatimut-innovatsii-v-ukraini-noviy-zakonoproekt-science-city> (дата звернення: 28.04.2026).

5. Лоїк Р. Блокчейн-технології та їх роль у сучасних фінансах: суть, перспективи та ризики використання. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77.

6. Мазур А. В. Регулювання розвитку стартап-підприємництва в Україні : дис. ... д-ра філос. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. 260 с.

7. Писаренко Т. В., Куранда Т. К. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у 2024 році: науково-аналітична доповідь. УкрІНТЕІ, Київ, 2024. 115 с.

8. Режим Science City: нові можливості для бізнесу, науки та інновацій. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/news/science-city-novi-mozhlyvosti-dlia-biznesu-nauky-ta-innovatsii> (дата звернення: 24.04.2026).

9. Ременяк А.В., Клек А.Р., Шевчук М.С. Фінансові технології у цифровізованому суспільстві: інноваційні моделі впровадження та фінансова інклюзія для післявоєнного відновлення України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 20. С. 210-217. URL : <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.210>.

10. Ременяк А.В., Клек А.Р., Шевчук Р.С. Концепція розвитку фінтех-екосистеми України: цифровізація суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану та безпекових викликів. *Ефективна економіка*. 2024. № 10. URL : <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.10.78>.

11. Сак Т. В., Шостак Л. В., Вознюк Ю. С. Розвиток стартапів в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 65. С. 43–48.

12. Фонд розвитку інновацій (Ukrainian Startup Fund). URL:

<https://usf.com.ua/> (дата звернення: 20.04.2026).

13. Хаустов М. М. Стартапи: створення та масштабування. Монографія. Харків, 2023. 224 с.

14. Чумак А. Л. Стартапи в бізнесі: сутність поняття, особливості, класифікація. *Universum*. 2024. № 10. С. 18–25.

15. Gross domestic expenditure on R&D (GERD) at national and regional level. Eurostat. URL: <https://surli.cc/armrpj> (дата звернення: 26.04.2026).

References

1. Bielialov, T.E. and Hirnyk, Ya.S. (2024), "Startup project as a form of innovative entrepreneurship development", *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen*, vol. 2 (19), pp. 8–15.

2. State Statistics Service of Ukraine (2026), available at: <https://stat.gov.ua/> (Accessed 26 April 2026).

3. Zhukovych, I.A. (2024), "Expenditure on research and development: methodological principles of calculation and global trends in science funding", *Statystyka Ukrainy*, vol. 105, no. 2, pp. 35–45.

4. Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2026), "Science City Bill: how science parks will drive innovation in Ukraine", available at: <https://thedigital.gov.ua/news/progress/yak-naukovi-parki-rukhatimut-innovatsii-v-ukraini-noviy-zakonoproekt-science-city> (Accessed 28 April 2026).

5. Loik, R. (2025), "Blockchain technologies and their role in modern finance: nature, prospects and risks of application", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 77.

6. Mazur, A.V. (2023), "Regulation of startup entrepreneurship development in Ukraine", Ph.D. Thesis, Entrepreneurship and business administration, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.

7. Pysarenko, T.V. and Kuranda, T.K. (2024), *Naukova, naukovotekhnichna ta innovatsijna diial'nist' v Ukraini u 2024 rotsi: naukovoo-analitychna*

dopovid' [Research, scientific-technical and innovation activity in Ukraine in 2024: analytical report], UkrINTEI, Kyiv, Ukraine.

8. Ministry of Education and Science of Ukraine (2026), "Science City regime: new opportunities for business, science and innovation", available at: <https://mon.gov.ua/news/science-city-novi-mozhlyvosti-dlia-biznesu-nauky-ta-innovatsii> (Accessed 24 April 2026).

9. Remeniak, A.V. Klek, A.R. and Shevchuk, M.S. (2024), "Financial technologies in a digitalized society: innovative implementation models and financial inclusion for post-war recovery of Ukraine", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 210–217. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.210>.

10. Remeniak, A.V. Klek, A.R. and Shevchuk, R.S. (2024), "The concept of fintech ecosystem development in Ukraine: digitalization of business entities under martial law and security challenges", *Efektivna ekonomika*, vol. 10. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.10.78>.

11. Sak, T.V. Shostak, L.V. and Vozniuk, Yu.S. (2022), "Development of startups in Ukraine", *Infrastruktura rynku*, vol. 65, pp. 43–48.

12. Ukrainian Startup Fund (2026), available at: <https://usf.com.ua/> (Accessed 20 April 2026).

13. Khaustov, M.M. (2023), *Startapy: stvorennia ta masshtabuvannia* [Startups: creation and scaling], Kharkiv, Ukraine.

14. Chumak, A.L. (2024), "Startups in business: the essence of the concept, features, classification", *Universum*, vol. 10, pp. 18–25.

15. Eurostat (2026), "Gross domestic expenditure on R&D (GERD) at national and regional level", available at: <https://surli.cc/armrpj> (Accessed 26 April 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 12.05.26

Прорецензовано / Revised: 19.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26